

**JADIDLAR ILMIY MEROSI MAQSADI VA MAZMUNI ASOSIDA
MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI TA'LIM TARBIYASINI
SHAKLLANTIR**

Baxtiyarova Gulhayo Botir qizi

Profi University

Maktabgacha ta'lim yo'lishi IV-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: Maxmudova Oybachin Axatovna

Qo'qon universiteti

“Ta'lim” kafedrası

p.f.f.d. (PhD), professor v.b.

Annotatsiya. Ushbu maqola Jadidlar ilmiy merosi haqida, bilim olish va tarbiya masalalari to'g'risida. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida olib boriladigan ishlar haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: Millat, madaniyat, mentalitet, bilim, qaramlik, erkinlik, yoshlik, axloqiy tarbiya, ma'rifat, zararli odatlar, dangasalik, kasb-hunar.

Аннотация. О работе проводимой министерствам наследии Умаййи вопросам образование и культуры.

Ключевые слова: Нация, культура, менталитет, знание, зависимость, молодёжь, нравственные, воспитание, вредные привычки.

Abstract . Heritage, knowledge, about the work, about Umayya's, education, carried, out in the issues of it is kept.

Key words: Nation, culture, mentality, knowledge, dependence, youth moral, education, enlightenment harmful, habits, ignorance, caste.

Kirish

Ushbu risolani boshlashdan oldin Marhum Prezidentimiz I.Karimovning “Tarixiy xotirasiz kelajak yo‘q”degan so‘zlarini esga olmoqchiman. Haqiqatdan ham o‘z tariximizni bilmasdan turib, kelajagimizni yaratish juda qiyin. Chunki yurtimizning tarixidagi yutuqlari bizga g‘urur va ishonch bag‘ishlaydi, qaysidir

xatolar esa biz o'sha xatolarni takrorlamasligimiz ulardan to'g'ri xulosa chiqarishimiz uchun bizga katta saboq bo'lib xizmat qiladi.

Yoshlikda olingan bilim – toshga o'yilgan naqsh kabidir deyilgan ibora bilim olishni qanchalik erta boshlansa, uning samarasi juda yuqori bo'lishi haqida aytilgan. Sobiq Sovet davrida o'zining xalqni, ma'rifatga chorlovchi asarlari bilan tarixda o'chmas iz qoldirgan Abdurauf Fitrat, Cho'lpon, Usmon Nosir, Abdulla Qodiriy, Mahmudxo'ja Behbudiy kabi yozuvchilarimizning bizga qoldirgan ilmiy merosi aynan mana shu Tarix va kelajak haqidadir. Sovet tuzumi davrida xalqimizni birovga qaram va qul bo'lmasligi uchun ,bilim va ma'rifatga intilishi uchun kelajakni mustaqil o'zi yaratishi uchun ,ilm-u ma'rifat haqida ya'ni “xalqim Ko'zingni och” qabilida asarlar yozgan adiblarimiz qatag'on qurbonlari bo'lishgan. Ularning ko'plab yozilgan asarlari yoqib yuborilgan. Cho'lponning “Kecha va Kunduz “romanining “Kecha “ qismi bizga yetib kelgan.”Kunduz “ deb nomlanadigan qismi esa yetib kelmagan. Kecha va Kunduz romanida insonlar ikki toifaga ajratilgan. 1- toifa insonlar faqat o'zini o'ylaydigan ,birovning hayotiga befarq odamlar. 2- toifa insonlar esa dangasa ,yalqov odamlardir. Ushbu asarda hayotni o'rganish kerakligi va tavakkal bilan emas aql bilan ish qilish kerakligi, va qaysidir millatga ularning urf- odat va an'analariga taqlid qilish emas, ularning ilmini o'rganish kerakligi ta'kidlangan.

Yangi O'zbekistonni barpo qilishda yot g'oyalarga berilmaslik,ularga ko'r-ko'rona ergashmaslik, o'zining qadr-qimmatini saqlay olish,ko'proq bilim olishga intilish, jamiyat orasidagi turli axborotlarni to'g'ri analiz-sintez qilishni bilish,o'z ustida ishlash bu yoshlarning oldida turgan katta vazifasidir. Chunki biz ko'proq bilim olishga intilsak, boshqa mamlakatlarning ilmdagi yutuqlari bilan tajriba almashish bu yurtimizni rivojlantirishda katta hissa qo'shgan bo'lamiz. Maktabgacha ta'lim muassasalarida aynan bilim va tarbiyaning tayanch nuqtasi qo'yiladi.Bolalarni mustaqil bo'lishga o'rgatish,mehnat qilishga, yordam berishga ,qiyinchiliklarni o'zi yengishiga, mehribon bo'lishga, ilmi bo'lishga ,ularga kerakli sharoit yaratib berilsa,ta'limning samaradorligi yanayam oshadi. Tarbiya aslida oiladan boshlanadi, oilada ota-ona hamma narsada bolaga o'rnak bo'ladi,oilada

to'g'ri tarbiya olgan bolalar nafaqat uyda balki jamiyatda ham yaxshi inson bo'lib yetishadi. Mahmudxo'ja Behbudiyning "Padarkush" nomli dramasi mana shu oilada farzandga yaxshi tarbiya berilmasa, u qanday fojialarga olib kelishi tasvirlangan. Farzand tarbiyasidagi loqaydlik, uni haddan ziyod taltaytirish, hamma narsasini muhayyo qilish, barcha orzu – istaklarini bajarish, uni biron bir kasbga o'rgatmaslik, mehnatga jalb qilmaslik, yoshlarning turli zararli odatlarga berilib ketishiga, turli qing'ir ishlarga qo'l urishiga va butun umr birovga boqimanda bo'lishiga olib keladi.

Yevropa davlatlari xalqlarining ahvoli bizga ibrat bo'lishi kerak. Ular nihoyatda tez taraqqiy yo'liga kirib bardam qadam tashlaydilar. Telegraflari orqali yer yuzidagi axborotni bir kechada bilib olar edilar. Bugun esa hech qanday sim va yog'ochsiz ko'zga ko'rinmaydigan vositalar bilan olam ahvolidan xabardor bo'ladilar. Shunday kashfiyotlarni ham kam hisoblab ,yana yangi kashfiyotlar, ixtirolarga qo'l uradilar. Bizni hayrat va taajjubda qoldirmoqdalar. Shuncha ixtirolarga qaramay, ular bilan yuzma –yuz o'tirib "sizlar rosa taraqqiy etgansizlar desangiz javob beradilarki:" bashariyat hali go'daklik davridadir" deb javob beradilar. Ushbu jummalarni Mahmudxo'ja behbudiy o'zining "Kecha va Kunduz nomli romanida xalqiga yozib qoldirgan.

Xulosa

Darhaqiqat o'tgan kunning qaytarilmasligi ,bu achchiq haqiqat ekanligi, shuning uchun ertangi kunni ya'ni kelajakni o'ylab yashash kerakligi bu oddiy – falsafadir. Yoshlikda qancha bilim olsak,bu kelajakda o'z samarasini berishi,inson hayotda qiynalmasligi uchun kerak bo'ladi.O'z fikrini mustaqil bayon etishi,har narsada faol bo'lishi,turli hodisalarga loqayd va be'e'tibor bo'lmasligi lozim .Yoshlikdan mehnatga o'rgatish,ularni to'g'ri kasb tanlashlariga,ko'mak berish,o'zi qiziqqan soha bo'yicha o'z ustida ishlashga o'rgatish va o'zining kasbi orqali yaxshi daromad topishi mumkinligiga ishontirish,ko'proq kitob o'qib ma'naviy dunyosini kengaytirish,hamma narsada odamlarga o'rnak bo'lishga o'rganish yoshlarning oldidagi vazifasidir."O'zbekiston kelajagi yoshlar qo'lidadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Abdulhamid Cho'lon "Kecha va Kunduz" romani 1-kitob "SHARQ" nashriyot matbaa tahririyati Toshkent-2000 Muharrir:Naim Karimov 266-271 b
2. 10-sinf umumta'lim maktabi adabiyot darsligi 2-qism (2017)Muallif:To'xliyev .B. Karimov.B. Usmonova .K.3-21 b Mahmudxo'ja Behbudiy hayoti va ijodi ."Padarkush" (drama)si.
3. Abdurauf Fitrat "Najot yo'li"kitobi Ma'naviyat (2022) Muharrir Naim Karimov 12 -20 b
4. Makhmudova Oybarchin. (2023). PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF VISUAL ACTIVITIES OF PRESCHOOL CHILDREN. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 8(8), 101–105. <https://doi.org/10.54613/ku.v8i8.815>
5. S.A.Maxmudova, & Qambarova, Y. (2024). NEYROGIMNASTIKANING MAKTABGACHA YOHDAGI BOLALAR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI, O'RNI VA AHAMIYATI. *University Research Base*, 112–115. Retrieved from
6. Maxmudova, S. (2024). MAKATABGACHA YOSHDAGI BOLALAR BILAN LUG'AT ISHINI OLIB BORISHNING METODIK TIZIMINING QIYOSIY TAHLILI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 13, 205–210. <https://doi.org/10.54613/ku.v13i.1057>
7. Oybarchin Makhmudova, . (2022). PROBLEMS OF TEACHING PRESCHOOL CHILDREN IN FINE ACTIVITIES. CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS, 3(01), 17–21. <https://doi.org/10.37547/pedagogics-crjp-03-01-03>
8. Makhmudova, O. (2024). THEORETICAL VIEWS OF FINE ARTS AS A FACTOR OF INFLUENCE ON THE DEVELOPMENT OF A PRESCHOOL CHILD. *University Research Base*, 515–518. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/562>